ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego nr. 7, dom ogrodowy. - - - - - - telefon nr. 25-95. - - - - - - Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 15 marca 1927

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł, kwartalnie 6 zł. Numer pojedyńczy 1 zł.

NR. 5 Wydawca: *Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu* **ROK 6**

O racjonalne ujęcie ubezpieczeń.

Niezmożona nawet przy dzisiejszym rozwoju techniki siła niszczycielska ognia, rujnująca w jednej chwili stworzony z mozołem dorobek i mienie jednostek i ogółu, pobudza coraz to szersze rzesze do zrozumienia idei asekuracji. Przekonywanie się ogółu do tego kardynalnego czynnika życia gospodarczego samą już siłą przykładu i porównania, zachodzącego między zrujnowaną materjalnie jednostką nieubezpieczoną w jednym wypadku, a nieposzkodowaną wskutek pomocy asekuracyjnej w drugim, zapewni asekuracji i u nas w ślad za krajami zachodniemi należne jej w naszem życiu gospodarczem miejsce.

Jakkolwiek dalecy jesteśmy jeszcze od tego, by móc stwierdzić, że większa część nieruchomego czy ruchomego mienia kraju znajduje już pokrycie asekuracyjne w zakładach ubezpieczeniowych, to niemniej śmiało rzec można, że tam, gdzie niepowetowane zniszczenie przez pożary najgorsze za sobą pociągnęłoby skutki, t. j. wśród sfer przemysłowców i wytwórców, z których egzystencją łączy się byt szerokich mas umysłowo i fizycznie pracujących, oraz ogólne bogactwo kraju — konieczność korzystania z tego chroniącego ich egzystencji urządzenia dawno już została zrozumianą i że żadna odpowiedzialna za całość własnego czy powierzonego zakładu osoba nie zaryzykuje, w celu zaoszczędzenia składki za ubezpieczenie, pozostawić swój warsztat pracy bez tej nieodzownej w wypadku klęski pożarowej pomocy.

Zrozumienie jednak i zainteresowanie się ubezpieczeniem swego zakładu nie powinno ograniczać się do powierzchownego załatwienia formalności wstępnych, a jaskrawiej mówiąc, do sporządzenia dorywczo deklaracji i wykupienia i odłożenia do akt polisy, na czem niestety w licznym wypadkach kończą się już zabiegi około kwestji asekuracyjnej przedsiębiorstwa.

Sprawa zapewnienia swemu zakładowi pokrycia asekuracyjnego jest zbyt poważną, by nie poświęcić na jej uregulowanie i doglądanie tyle czasu i trudu, aby w toku likwidacji po ewentualnym pożarze nie ujawniły się niepotrzebnie jakie zaniedbania, czy to w deklaracji, czy w dotrzymaniu przyjętych w polisie przepisów i środków bezpieczeństwa. Jeżeli ubezpieczenie istotnie gwarantować ma prędkie i niechybne odszkodowanie po klęsce pożarowej, winne spełnione być dwa zasadnicze warunki: wyczerpująca i ścisła deklaracja, oraz przestrzeganie wymaganego przez towarzystwo asekuracyjne bezpieczeństwa ogniowego; natenczas bowiem w toku likwidacji szkody nie nastręczą się żadne trudności ni wątpliwości, wymagające przewlekłych dochodzeń. Nie trudno ubezpieczającemu sprostać wspomnianym warunkom, a troska w dotrzymanie ich wypływać winna już z prostego zainteresowania ubezpieczonego, aby z własnej nieoględności nie komplikować sytuacji na wypadek ognia.

Wzgląd na mniej lub więcej dotkliwe następstwa nieprawidłowych deklaracyj winien każde przystępujące do ubezpieczenia przedsiębiorstwo o tem przekonać, że spieszne i powierzchowne podania i oświadczenia we wniosku szkodzą jego własnym interesom. Sprawy asekuracyjne zakładu, czy idzie o nowe deklaracje, czy kontrolowanie wystarczalności ubezpieczonych już sum i dorzeczności treści starszych deklaracyj, winne być stale troską osoby kierownika zakładu.

Możnaby przytoczyć dużo przykładów obserwowanych z okazji przeprowadzanych likwidacyj niedomagań w ujęciu ubezpieczeń fabrycznych. Jednem z najczęściej spotykanych w deklaracji braków, to usterki w specyfikacji ubezpieczonych przedmiotów i omijanie lub niedostateczne uwzględnianie zawartych w niej pytań asekuratora dot. zachodzących na miejscu ubezpieczenia warunków. Wszystkie te niedociągnięcia sprowadzają się do tego, iż nie docenia się dostatecznie doniosłości złożonej towarzystwu asekuracyjnemu deklaracji. Stanowi ona tymczasem dokument, w ramach treści którego jedynie odbywa się ustalenie odszkodowania po pożarze, że zatem w ujęciu deklaracji nie mogą zachodzić żadne niejasności lub nawet speczne z rzeczywistym stanem na miejscu ubezpieczenia podania, któreby w najlepszym wypadku wprowadzoć musiały nieporozumienia i zwłokę w tok likwidacji. Tu podnieść należy, że spotykane nieraz krytyki o nie dość sprężystem wywiązywaniu się towarzystw asekuracyjnych z regulacji szkód, trafiają je często niesłusznie, gdy winę w przewleczeniu i skomplikowaniu likwidacji ponosił sam ubezpieczony, dopuszczając się zaniedbania w rodzaju wyżej poruszanych.

Wymagane przez towarzystwa tak stanowczo składanie wyczerpujących deklaracyj, nieodzowne jest dla umożliwienia im technicznego przeprowadzenia każdego pozyskanego ubezpieczenia, zwłaszcza zaś dla otaryfowania i zareasekurowania. Towarzystwo chcące się angażować w ryzyku pewnej fabryki i chcąc sprostać na wypadek ognia przejętemu zobowiązaniu, musi fabrykę tę dokładnie poznać, a danych ku temu dostarczy mu właśnie wyczerpująca deklaracja. Leży w obopólnym interesie t. j. ubezpieczającego się przedsiębiorstwa i towarzystwa asekuracyjnego, by składane towarzystwu wnioski o ubezpieczenie były pod każdym względem wyczerpujące i zadawalały towarzystwo. W ten sposób ubezpieczony zapewni sobie skuteczną asekurację, a więc prędkie i nie kwestjonowane odszkodowanie w razie pożaru, towarzystwo zaś posiądzie niezbędne mu szczegóły o ryzyku.

Zrozumienie konieczności racjonalnego ubezpieczania t. j. ujmowania i utrzymywania swego ubezpieczenia w takiej formie, by ono zapewniało istotnie skuteczną ochronę, gdy szkoda się wydarzy, winne dotrzeć do każdej ubezpieczającej się jednostki. Jakkolwiek fakt uzależnienia interesów ubezpieczonego — w momencie szkody ogniowej — od ujętego należycie ubezpieczenia zdaje się wskazywać na to, że konieczność ta nie winna dopiero być propagowaną, lecz dawno już zrozumianą, to jednak tak nie jest. Winny się więc znaleźć czynniki, któreby obojętnych w tym względzie pobudziły.

Powołane do tego byłyby przedewszystkiem związki i zrzeszenia, które jako skupiające wokoło siebie licznych ubezpieczonych w osobach swych członków i jako czuwające nad ich interesami, zna-

lazłyby łatwo możność poruszania i przedyskutowania danego tematu i wogóle działania w kierunku sprowadzenia spraw asekuracyjnych swych członków na właściwe tory.

Wyniki takiej akcji, w którejby jako jednej z najważniejszych kwestyj nie pominięto oczywiście sprawy bezpieczeństwa ogniowego i środków ku jego zwiększeniu, wyraziłyby się i w tem, że pożary zarówno co do ilości wypadków jak rozmiarów poszczególnych szkód znacznieby się zmniejszyły, czem przy dalszym wysiłku w kierunku racjonalnego ujmowania ubezpieczenia możnaby osięgnąć obniżenie stóp składek ogniowych.

M. Zdziemborski.

Okólnik Związku Fabrykantów.

SPRAWY PODATKOWE.

Płatności podatkowe w marcu. Min. Skarbu przypomina płatnikom, że w marcu r. 1927 przypadają do zapłaty następujące podatki bezpośrednie:

1. do 15 marca wpłata pierwszej raty państwowych podatków gruntowych za rok 1927;
2. do 15 marca wpłata państwowego podatku przemysłowego od obrotu, osiągniętego w bezpośrednio ubiegłym miesiącu przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe I—V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe oraz przedsiębiorstwa sprawozdawcze;
3. podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę — w ciągu 7 dni po dokonaniu potrącenia podatku.

Nadto płatne są zaległości z tytułu podatku majątkowego oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności w marcu r. b., tudzież kwoty odroczone i rozłożone na raty z terminem płatności w tymże miesiącu.

SPRAWY SOCJALNE.

Obniżenie wkładek ubezpieczeniowych. Zgodnie z uchwałą zarządu Zakładów Ubezpieczeń, powziętą w dniu 17 października 1926 r., a zatwierdzoną reskryptem Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej 22 grudnia ub. roku nr. 2525/U. II., obniżone zostały składki zakładów pracy z tytułu ubezpieczenia pracowników od nieszczęśliwych wypadków. — Zniżka ta wynosi w drugiem półroczu 1926 r. od 0,01—1 zł na każdych 100 jednostkach, wypłaconego zarobku i od 0,02—2 zł w pierwszem i drugiem półroczu 1927, w zależności od kategorji i klasy niebezpieczeństwa, według tabeli zamieszczonej w rozporządzeniu z dnia 24 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 37, poz. 311). Wysokość składek wynosić będzie zatem 0,06—6 proc. za drugie półrocze 1926 r. i od 0,05—5 proc. w r. 1927. W ten sposób obniżono w r. 1926 w drugiem półroczu skalę o 1/7 sumy pobieranych obecnie składek.

EKSPORT.

Do Grecji: tekstylja, szklane wyroby i chemiczne.

Do Rumunji: metale, cynk, cynę, ołów, miedź, akumulatory elektryczne, lampy żarowe, wyroby włókiennicze, węgiel, koks, chemikalja, surowiec.

Do Palestyny: żelazo, materjały budowlane, artykuły sanitarne, odlewy żelazne, fajansowe, porcelanowe, cement, meble gięte, drzewo, naczynia emaljowane, wyroby włókiennicze, wyroby szklane, szkło taflowe, lustra, biel cynkową, papier dla wszystkich celów, konserwy, esencję octową, produkty chemiczne, nawozy sztuczne.

Do Beyrouthu (Syrja): wyroby włókiennicze, plusze, jedwab sztuczny, koce i derki, wyroby dziane, trykotaże, wyroby szklane.

Do Cypru: wszelkiego rodzaju wyroby włókiennicze, drzewo budowlane, cement, szkło, fajans, papier, wyroby platerowane.

Do Egiptu: śruby, mutry, wyroby żelazno-lane, tkaniny wełniane i bawełniane, naczynia kuchenne, kable, materjały elektryczności.

Stosunki handlowe z Grecją. W ostatnim czasie daje się zauważyć w dalszym ciągu wielkie ożywienie stosunków handlowych pomiędzy Polską a Grecją, a przemysł eksportowy Polski coraz bardziej interesuje się rynkiem greckim, wysyłając na miejsce swych delegatów celem zbadania możliwości eksportowych. Jak nam donoszą, kilka firm polskich, które wysłały swych przedstawicieli do Grecji, dzięki wydatnemu współdziałaniu Poselstwa Polskiego w Atenach oraz tamtejszej Grecko-Polskiej Izby Handlowej, nawiązały poważny kontakt z tamtejszymi odbiorcami. Informacyjnie należy zaznaczyć, że dyrektorem i założycielem powyższej Izby jest Polak p. Śliziński, oddawna zamieszkały w Grecji i dzięki temu mający na miejscu rozległe stosunki zarówno wśród sfer przemysłowo-handlowych jak i rządowych.

Pomiędzy innemi z firm polskich wysłały swych dyrektorów firmy „Fraget“ p. dyrektora Dmochowskiego i p. Mirskiego, oraz Zakłady Wład. Paschalski, Fabryka Maszyn Tytuniowych — p. dyrektora Czlenowa. Przy poparciu Poselstwa i Grecko-Polskiej Izby p. Czlenow nawiązał bezpośredni kontakt z greckim przemysłem tytuniowym, przyczyniając się swą obecnością w Grecji do zainteresowania tamtejszych kupców przemysłem polskim wogóle. Życzliwy nastrój i przychylną atmosferę pod adresem Polski uwydatnia fakt, że p. dyrektor Czlenow, na wniosek p. dyrektora Ślizińskiego, został przyjęty jednogłośnie na członka tamtejszego Towarzystwa Studjów Byzantyńskich w Atenach, gdzie wręczono mu dyplom pamiątkowy jego pobytu w Grecji.

Przed kilku laty, przed założeniem pow. Izby Grecko-Polskiej, przemysł polski był w Grecji zupełnie nieznanym, lecz w ostatnich paru latach, dzięki szerokiej propagandzie, prowadoznej przez pow. Izbę i Poselstwo Polskie w Atenach, poważna ilość towarów polskich została już eksportowana do Grecji. Wśród towarów, które obecnie mogą liczyć na dobry zbyt w Grecji, należy wymienić: wyroby metalowe i maszyny wszelkiego rodzaju, części maszynowe, specjalności techniczne, cement, nafta i przetwory naftowe, węgiel, oleje, farby, wyroby tekstylne, naczynia emaljowane, cukier, drzewo oraz wiele innych.

Firmy polskie, zainteresowane w eksporcie do Grecji, zechcą nadsyłać swe oferty, wraz z cennikami i katalogami pod adresem Targu Poznańskiego.

P. dyrektor Śliziński będzie w Polsce w marcu i kwietniu i zamierza odwiedzić cały szereg ośrodków przemysłowych w Polsce.

Dokładny wykaz artykułów, na które w Grecji jest dobry zbyt, oraz informacje dotyczące warunków transportu i płatności, znajduje się w Biurze Miejskiego Urzędu Targu Poznańskiego w Poznaniu.

SPRAWY CELNE.

Odpisy świadectw pochodzenia przy cleniu w kilku urzędach. Zdarzają się wypadki wystawiania świadectw na większą partję towaru, która po nadejściu nie może być oclona w jednym i tym samym urzędzie celnym.

Celem ułatwienia w tych wypadkach tak odprawy celnej, jak i zastosowania stawek konwencyjnych, o ile one przysługują, Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 31 stycznia 1927 r. Nr. DC/12 107/26 („Dz. Urz. Min. Sk.“ Nr. 5, poz. 64) postanowiło, co następuje:

Do wniosku o przekazanie do innego urzędu celnego przesyłki, której część została już zgłoszona i zrewidowana w danym urzędzie celnym, należy dołączyć świadectwo pochodzenia wraz z odpisem tegoż, potwierdzonym przez notarjusza.

Urząd celny zaświadcza tak na oryginalnem świadectwie pochodzenia, jak i na jego odpisie, kiedy, do jakiej pozycji rejestru celnego i ile towaru odprawiono już na poczet tego świadectwa. Oryginalne świadectwo odsyła Urząd celny do nowego urzędu celnego, a odpis pozostawia u siebie.

Zniżka konwencyjna może być udzielona jedynie na podstawie oryginalnego świadectwa, wobec tego po odesłaniu oryginału świadectwa pochodzenia nie może już być zastosowane cło konwencyjne na podstawie odpisu, pozostawionego w urzędzie celnym, do ewentualnie dodatkowo jeszcze nadesłanej dalszej partji towaru.

SPRAWY KOLEJOWE.

Niniejszem podajemy do wiadomości, iż na podstawie wniosku naszego do Ministerstwa Komunikacji w sprawie ulepszenia komunikacji kolejowej otrzymaliśmy następującą odpowiedź:

W sprawie niedogodności płynących z przewozu przesyłek przez korytarz Kluczborski, Ministerstwo Komunikacji powiadamia, iż dnia 1 marca r. b. na linji obchodowej Kalety — Podzamcze otwarty zostaje ruch normalny dla przewozu tranzytowych przesyłek wszelkiego rodzaju. Ponieważ linja ta daje skrót odległości do Pomorza o 30 km, a do Poznańskiego do 170 km w porównaniu do dzisiejszego kierunku linjami polskiemi przez Skierniewice — Toruń lub Kokoszki — Ostrów, a ponieważ podano od tejże daty 1 marca r. b. wprowadza się ruch normalny dla przesyłek tranzytowych również przez linję Zgierz — Kutno, co daje dalszy skrót odległości o 5 km, przeto ustaje w zupełności konieczność skierowywania przesyłek drogą przez korytarz Kluczborski, a w związku z tem odpadają i wszystkie te niedogodności, o których Związek w pomienionem piśmie komunikował.

INFORMACJE.

Pocztowe znaczki lotnicze. W związku z rozporządzeniem Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 3 lutego 1927 r. w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 27 sierpnia 1925 r. o wprowadzeniu w obieg pocztowych znaczków lotniczych (Dz. Ust. R. P. Nr. 12, poz. 98) znaczki lotnicze, któremi dotychczas wolno było opłacać jedynie ustanowioną dopłatę za przewóz lotniczy, służą obecnie zasadniczo do uiszczania całkowitej opłaty za przesyłki listowe lotnicze.

W każdym razie przynajmniej połowa opłaty przesyłki lotniczej musi być uskuteczniona znaczkami lotniczemi.

Znaczki lotnicze nie mają jednak zastosowania przy nadawaniu paczek lotniczych, ponieważ wszystkie opłaty za paczki lotnicze pobierane są w gotówce.

Znaczki lotnicze, umieszczane na przesyłkach nielotniczych, będą uważane za nieważne.

Obniżenie stopy procentowej. Dotychczasowa stopa odsetek prawnych 15 proc. w stosunku rocznym, była za wysoka wobec tego, że najwyższa granica stopy procentowej umownej (przy czynnościach kredytowych przedsiębiorstw bankowych), została obniżona do 15 proc., a w najbliższym czasie ma ulec dalszej redukcji do 14 proc, oraz wobec tego, że warunki kredytowe ulegają coraz poważniejszej poprawie. Dlatego też rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 21 lutego r. b. obniża wysokość odsetek prawnych, powstałych przed dniem 1 marca r. b., z którym to dniem rozporządzenie powyższe wchodzi w życie, z tem jednakże, że odsetki te liczone będą od dn. 1 marca rb.

Jednocześnie w związku z obniżeniem stopy procentowej Banku Polskiego, ma być obniżona z 15 proc. do 14 proc. granica maksymalna korzyści majątkowych, osiąganych przez przedsiębiorstwa bankowe, przy czynnościach kredytowych (procenty i prowizje). Postanowienie to nie obejmuje zwrotu kosztów porta, damna i opłat stemplowych, jak również prowizji obrotowej na rachunkach otwartego kredytu i bieżących, która jednak nie może przekraczać ćwierć procent kwartalnie od większej strony obrotu po potrąceniu salda i pozycyj frankowanych. Przy pożyczkach na zastaw ruchomości, z wyjątkiem papierów wartościowych i towarów, korzyści majątkowe nie będą mogły przekraczać 14 proc. (dotychczas 15 proc.) w stosunku rocznym tytułem procentów i prowizji od udzielanych pożyczek, oraz aż do odwołania 2 proc. miesięcznie tytułem wynagrodzenia za ubezpieczenie przedmiotów zastawu, ich przechowanie i oszacowanie.

Odpowiednie rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości ukaże się w dniach najbliższych i wejdzie w życie z dniem 11 marca 1927 r. Umowy o pożyczki pieniężne, zawarte przed tym terminem, w których wymówiono korzyści majątkowe ponad normę 14 proc., ulegają wykonaniu w ten sposób, że korzyści te mogą być pobrane za czas do najbliższego terminu ich płatności, nie przekraczającego jednak 1 kwietnia 1927 r.

Austrjacko-Polska Izba Handlowa powiadamia, iż między 13 a 19 marca r. b. w ramach Wiosennych Międzynarodowych Targów Wiedeńskich urządza pod protektoratem p. Ministra Spraw Zagranicznych Augusta Zalewskiego Polski Pokaz Produktów Przemysłowych i Rolniczych. Celem skoncentrowania pokazów polskich zostały wynajęte cztery sale w pałacu Targowym, oraz jeden pawilon przy Rotundzie Wiedeńskiej.

O ileby WPanowie zainteresowali się powyższemi Targami, to o bliższe informacje należy się zwrócić do Austrjackiego Związku Wynalazców, Wiedeń I, Pustgasse 7.

Niniejszem podajemy do wiadomości, iż w likwidacji znajduje się w Międzychodzie fabryka maszyn. Osoby, które reflektowałyby na kupno fabryki, uprasza się o zwrócenie po informacje do komisarjatu dla spraw likwidacji niemieckiej w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 22.

Równocześnie podajemy do wiadomości, iż pomimi stale wzrastającej ceny złomu żelaznego, Syndykat Polsk. Hut Żelaznych utrzymuje ceny na dawnym poziomie. W kwestji nadpłat uzyskaliśmy zniżkę dla pewnych dymencyj i jakości z 24 proc. na 18 proc.

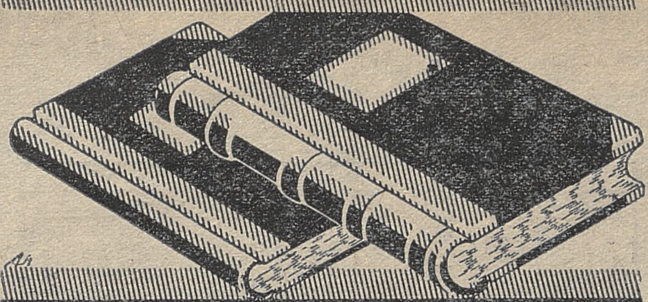
III Ogólno-Państwowy Zjazd Straży Pożarnych i Wystawa Pożarnicza w Poznaniu. W dniach od 26 do 29 czerwca b. r. odbędzie się Ogólno-Państwowy Zjazd Straży Pożarnych, połączony z Międzynarodową Wystawą Pożarniczą na terenach Targów Poznańskich.

Komitet Wykonawczy Wystawy, do którego należą przedstawiciele Ministerstwa Handlu i Przemysłu, Spraw Wewnętrznych, Skarbu i inni, pracuje bardzo intensywnie, aby Wystawa wypadła jak najokazalej.

Program Zjazdu będzie bardzo urozmaicony i przewiduje mnóstwo atrakcyj. Łącznie z komitetem wykonawczym współpracuje 8 komisyj, oraz Dyrekcja Targów Poznańskich, w celu przygotowania Wystawy przyrządów przeciwpożarniczych z fabryk krajowych i zagranicznych, budownictwa ogniotrwałego i wykresów statystycznych. To też jakkolwiek od otwarcia Wystawy dzielą nas jeszcze 4 miesiące, już nadchodzą zgłoszenia firm krajowych i zagranicznych, co rokuje wielkie powodzenie Wystawie. Jednem słowem Zjazd Straży Pożarnych, który sprowadzi do Poznania kilkanaście tysięcy ludzi, da nam możność zobaczyć podczas zawodów ćwiczebnych sprężystego dzielnego polskiego strażaka, a Wystawa zapozna nas z nowoczesnemi urządzeniami przeciwpożarniczemi. Podczas Zjazdu na skutek polecenia Ministerstwa Spraw Wojskowych odbędą się również pokazy wojny gazowej przy zastosowaniu najnowszych środków technicznych. Celem usprawnienia pracy, z łona Komitetu wykonawczego wybrano Prezydjum, złożone z pp.: pułk. Krupowicza, posła Rzepeckiego, radcy Dziedzickiego, naczeln. Sztromajera, dyr. Krzyżankiewicza i insp. Górniaka, dla przeprowadzenia prac przygotowawczych, do ostatecznego zaakceptowania przez komitet wykonawczy.

Wyroby firm krajowych, godnych polecenia:

Ceny ogłoszeń w dziale niniejszym wynoszą 25,— zł za 1 wiersz na rok 1927.

6	6½	7	7½	8	8½	9	9½	10	10½	11	11½	12	12½	1	1½	2	2½
3	3½	4	4½	5	5½	6	6½	7	7½	8	8½	9	9½	10	10½	11	11½

Dworzec	Rynek Wildecki	Brama Dębińska	Tama Garbarska	Górczyn	Ul. Stroma	Jeżyce	Plac Św.-Krzyski	Plac Sapieżyński	Śródka	Sołacz	Koszary trenu	Wilda

Poznańska Kolej Elektryczna 038546

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Masowe ilości

druków jedno- i więcejkolorowych

wielokrotnie perforowanych i numerowanych

wykonuje

na specjalnych maszynach

DRUKARNIA POLSKA TOW. AKC.

W POZNANIU, ŚW. MARCIN 70.

Przy zapytaniach należy podać wzór ewentualnie szkicowany, dokładny rozmiar i ilość zapotrzebowanych druków

Wszelkie i największe nakłady tego rodzaju

dostarczamy w ustalonych terminach.

Przedpołud.		6	7	8	9	10	11	12							
Dzień	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	11	12	13	14	15

Rynek główny	**Krakowska Spółka Tramwa,owa** 084586	Stary Most Podgórski
Dworzec osobowy	*Bilet do przesiadania*	Salwator
Lubicz	— na linje — 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6	Park Krakowski
Podgórze	Bilet nie jest przenośny, należy go Kontroli na żądanie okazać. Wawel | Dworzec tow. | Starowiślna	Park Dr. Jordana

Dzień	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Popoł.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego 7, dom ogrod. — Czcionkami Drukarni Polskiej T. A. w Poznaniu.
Redaktor W.. Szczepanski.